

(58. 1)

VERSLAG DER COMMISSIE.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 214 der Zitting 1897—1898.)

De Commissie in wier handen zijn gesteld de inlichtingen, door den Minister van Marine verstrekt op het adres van D. VAN DER BRUGGE, ontslagen stoker bij de marine te den Helder, houdende verzoek om toekenning van pensioen, heeft de eer het volgende verslag uit te brengen:

Op 25 Juli 1894 overviel dezen vuurstoker eene bloedspuwing terwijl hij, in de machinekamer van het pantserdekschip *Koningin Wilhelmina der Nederlanden*, in tegenwoordigheid van den officier-machinist, bezig was een koppelschijf te ontkoppelen.

Na tot den 9den Augustus daaraanvolgende onder geneeskundige behandeling te zijn gebleven, is deze vuurstoker den 22sten Augustus 1894 geneeskundig onderzocht, aangezien hij reëngagement had verzoekt.

Tot het reëngagement is hij op dien datum niet toegelaten: 1°. wegens de bloedspuwing op 25 Juli te voren, en 2°. omdat toen eene geringe demping van den rechter longtop werd bevonden.

Niettegenstaande deze omstandigheid is de vuurstoker op het fregat *van Speyk* naar Oost-Indië gezonden en den 19den Maart 1895 in Oost-Indië aangekomen.

Op den 24sten Mei 1895 is hij wederom gekeurd met het oog op zijn verlangen om zich opnieuw te verbinden voor den dienst.

Doch wederom is het reëngagement uitgesteld tot na geheel verloop van den diensttijd wegens aandoening van den rechter longtop. Aan boord van de *Lombok* is hij vervolgens onder geneeskundige behandeling geweest van 4 Juni tot 10 October 1895.

Daarna is hij geëvacueerd naar het wachtschip te Batavia en eindelijk naar Nederland teruggezonden en ter verpleging opgenomen in het hospitaal der marine te Willemsoord, waar hij in het voortdurend genot van kostelooze verpleging verblijft, ook na zijn ontslag uit den dienst, dat plaats had op den 1sten Mei 1897.

De vraag rijst of de ziektecestand van dezen korporaal-stoker het gevolg is van bevolen dienstverrichtingen, met andere woorden is ontstaan niet alleen in maar ook door den dienst.

De inspecteur van den geneeskundigen dienst der zeemacht beantwoordt deze vraag ontkennend. In het rapport aan dien inspecteur, uitgebracht d.d. 2 September 1896 door eene commissie van drie geneeskundigen, wordt vermeld, dat de man lijdt aan longknobbelsucht en als oorzaak der ziekte wordt vermeld: „Vermoedelijk na hoemoptoë welke, volgens beweren van patiënt en aantekeningen in het conduite-boekje, zoude veroorzaakt zijn door zware werkzaamheden in de machinekamer, bij hooge temperatuur.”

Hierbij teekent de inspecteur van den geneeskundigen dienst aan: „In het gezondheidsstaatje van het conduite-boekje staat niet vermeld door zware werkzaamheden, wel *tijdens* werkzaamheden, zelfs het woord *zware* wordt er niet in gebezigd.”

Eindelijk komt nog in bovengenoemd rapport voor:

Tijdstip van het ontstaan der ziekte enz.: *onbekend*; de hoemoptoë ontstond op 25 Juli 1894.

En in de kolom ziekten en gebreken:

„Ontstaan door *onbekende oorzaken*.”

Uwe Commissie veroorlooft zich allereerst onder uwe aandacht te brengen de navolgende feiten en omstandigheden.

Bij de keuring van VAN DER BRUGGE voor de eerste maal, op 4 Maart 1887, werd hij zonder eenig bezwaar goedgekeurd.

Op 16 April 1892, dus vijf jaar later, ging hij eene nieuwe dienstverbintenis aan en werd ook toen bij het geneeskundig onderzoek *volkomen goedgekeurd*.

Op 16 April 1894 werd hij geplaatst aan boord van Hr. Ms. *Wilhelmina, Koningin der Nederlanden*.

Met dit schip werden ettelijke proeftochten gemaakt.

Eindelijk, op 16 Juli 1894, werd een proeftocht gemaakt naar de Noordzee met een *tehort* aan stokers van 12 man, dat evenwel na den proeftocht werd aangevuld.

Deze bewering van den adressant wordt nergens weersproken.

Op dezen tocht werd inderdaad schier te veel gevergd van het personeel in het algemeen en van den adressant in het bijzonder.

In de missive van den Militairen Pensioenraad aan Zijne Excellentie den Minister van Marine dd. 21/23 Juli 1897 leest men o. a.:

„Op de proeftochten van Hr. Ms. pantserdekschip *Wilhelmina*, de eersteling van een bij de Nederlandsche marine geheel nieuw type oorlogsvaartuigen, aan boord waarvan belanghebbende was geplaatst, is gebleken, dat de ventilatie op de vuurplaatsen en in de machinekamer hoogst onvoldoende was, zoodat bij volle kracht stoomen met de 4 ketels en 1 hulpketel de temperatuur op die plaatsen tot 168° is gestegen, ja eenmaal is bij volle kracht aanzetten door het zogenaamde opkoken der ketels de toestand zoo geweest, dat machinisten en stokers die plaatsen moesten verlaten.

„16 Juli is de *Wilhelmina* zonder verbeterde ventilatie op een proeftocht naar het Engelsche Kanaal en Atlantischen Oceaan vertrokken; dat op die reis buitengewoon veel van het machinekamerpersoneel moest gevergd worden, ligt voor de hand. Na terugkomst van dezen tocht is door belangrijke voorziening eene zeer groote verbetering in de ventilatie aangebracht.

„Op de Platvoetwacht (4—8 A. M.), toen het schip volle kracht stoomende was, komt de order: „stuurboordsmachine ontkoppelen, bakboord langzaam blijven doorwerken”, en mag men requestraunt gelooven (door niets is het tegengesproken), moest de manoeuvre geschieden om na te gaan in welken korten tijd dit konde plaats hebben.

„Tot de vele werkzaamheden aan de gelaste manoeuvre verbonden, behoort het afkoppelen van de hoofdas, waarop de machine werkt, van de schroefas, waaraan de schroef verbonden is.

„De koppeling dezer twee assen geschiedt door twee zware schijven, op elke as één, welke schijven door zware moer- of ook wel schroefbouten aan elkaar verbonden zijn.

„Met deze ontkoppeling, dat is het losdraaien der moeren of schroeven en het uitslaan of uitdraaien der koppelbouten, was VAN DER BRUGGE belast.

„Veilig kan worden aangenomen, dat na eenige wachten volle kracht stoomen de temperatuur niet veel van 160 zal verschild hebben.

„Ter hoogte waar de koppelschijf zich bevindt, is de ruimte zeer eng, zoodat de werkmán, die aan de koppelschijf iets te verrichten heeft, in zeer gedrongen houding moet staan, hurken en, moet hij bij de onder liggende bouten zijn, misschien half moet liggen.

„Tot het losdraaien der moeren moet altijd kracht en somtijds, als ze wat vast zitten, groote krachtsinspanning worden aangewend, vooral als men alleen den schroef sleutel gebruikt.

„Gaaf men nu na, dat VAN DER BRUGGE in de machinekamer bij eene temperatuur van misschien 160° in zeer gedrongen houding, zeer vermoedelijk aangevuurd tot vlugheid en inspanning door officier-machinist en machinisten (het werk moest immers in den kortst mogelijken tijd gebeuren) groote krachtsinspanning heeft aangewend en op datzelfde oogenblik eene bloedspuwing krijgt, dan kan gereedelijk worden aangenomen, dat in dat werk, onder die omstandigheden, de oorzaak ligt der ziekte. Er mag geen val, stoot of slag zijn geconstateerd, de mechanische belediging, die het ontstaan der longbloeding veroorzaakte, lag naar ons inzien in het beschreven werk zelf.”

Uwe Commissie merkt op, dat in het extract uit het machinekamer-journaal van Harer Majesteits pantserdekschip *Koningin Wilhelmina der Nederlanden* aangegeekend is op Woensdag 25 Juli 1894, „Platroet (van 4—8 ure n.m.) temperatuur machinekamer 110°, 108° en stookplaatsen 119°”.

Overigens meent uwe Commissie, dat in dit schrijven van den Pensioenraad de omstandigheden naar waarheid en met juistheid zijn geschetst en veroorlooft zich hieraan nog enkele overwegingen toe te voegen.

Aannemende dat bij adressant eenige aanleg voor longziekte bestond, dat de kiem der ziekte sinds jaren aanwezig was, ofschoon hij den 16den April 1892 nog voor den dienst volkomen werd goedgekeurd, dan kan toch als waarschijnlijk worden vastgesteld,

dat de versnelling van de openbaring der kwaal het gevolg is geweest van de overmatige krachtsinspanning, die men van adressant heeft gevegd.

Terwijl gewoonlijk vier uren wacht gevolgd wordt door acht uren rust, is hier gedurende ettelijke dagen vier uren wacht slechts door vier uren rust afgewisseld.

En twee en eene halve maand na de bloedspuwing, terwijl het reëngement op grond van de aandoening eener long was uitgesteld, zond men den adressant als dienstdoend stoker aan boord van Harer Majesteits fregat „van Speyk” naar Oost-Indië!

Had hij niet veeleer hier te lande moeten blijven tot observatie van zijn toestand? En zou hij, hier blijvende, niet nog eenige jaren hebben kunnen dienen tot het pensioen was verdiend?

Met zekerheid is hierop niet bevestigend te antwoorden, maar wel mag worden aangenomen, dat de nieuwe reis naar Oost-Indië 2¹/₂ maand na de bloedspuwing, toen het verzwakte lichaam nog niet in staat geweest kan zijn de vermoeiende en inspannende diensten van den stoker in de machinekamer te verduren, zoowel als zijn verblijf in Oost-Indië, onder deze omstandigheden, den ziekte-toestand van adressant in hooge mate moeten hebben bevorderd.

Uwe Commissie meent dan ook dat met dezen man zeer onoordeelkundig is gehandeld. Zij is eenparig van oordeel, dat indien er een kiem van ziekte aanwezig mocht geweest zijn,

die kiem door de overmatige krachtsinspanning ten snelste ontwikkeld is en dat in ieder geval de kans op genezing daardoor zeer belangrijk verminderd is, zoodat de ziekte geoordeeld moet worden te zijn ontstaan door den dienst.

Uwe Commissie heeft de eer aan de Kamer voor te stellen:

1°. den heer Minister van Marine, onder dankbetuiging voor de verstrekte inlichtingen, te verzoeken maatregelen te willen nemen opdat aan adressant alsnog pensioen of wel volledige schadeloosstelling worde verleend:

2°. dit verslag in afschrift aan den heer Minister van Marine toe te zenden.

Aldus vastgesteld 11 December 1899.

VAN VLIJMEN.
VAN DE VELDE.
STAALMAN.
VERHEY.
VAN GILSE.